
ГЛАВА 25 - МИТНИЧЕСКИ СЪЮЗ

ИСТОРИЯ И ПРИНЦИПИ

Митническият съюз е в основата на единния пазар на Европейския съюз с четирите си свободи: свободно движение на стоки, хора, услуги и капитали. Този единен пазар със своите 370 млн. потребители е най-големият в индустриализирания свят. Единният пазар без вътрешни граници е катализаторът на икономическата интеграция на Европейския съюз.

Създаването, развитието и управлението на един общ единен пазар, където стоките се движат свободно, е възможно само в рамките на Митнически съюз, където съществуват общи правила на външните му граници. Без Митническия съюз на Общността, общата политика за търговия и развитие на Европейския съюз, неговият селскостопански пазар и ефективната координация на икономическите и валутните политики не биха били възможни.

През 1958 г. първите шест страни-членки създадоха това, което се превърна впоследствие в Европейски съюз. Една от първите стъпки бе създаването на обща тарифа, която да даде възможност да се премахнат всички мита при търговията между страните-членки, като се обединят отделните им и много различни тарифи в една-единствена за цялата Европейска общност. Обединяването на тарифите приключва през 1968 г.: всички мита и ограничения между шестте страни-членки, които основават Общността, са премахнати и е приета Общата митническа тарифа – единна външна тарифа, прилагана за вноса на стоки от страни извън тази Общност.

Митническото законодателство, с изключение на частта, отнасяща се до тарифното обединяване, е създавано постепенно, за да може, където и да се внасят стоки в Общността, те да бъдат обект не само на еднакви тарифни правила, но и на еднакви митнически разпоредби, и за да може тарифата да се прилага навсякъде по един и същи начин. Създадени са общите правила за произход, процедурите по складирането и всички останали митнически инструменти. Най-голямото постижение е създаването на Единния административен документ (ЕАД) през 1988 г., когато е направена една голяма стъпка в опростяването на митническите процедури и е приет формуляр на декларация, който заменя 150-те отделни документа, използвани преди това от митническите администрации в страните-членки.

Преди създаването на Единния пазар свободното движение на стоки в Общността е невъзможно поради съществуващия огромен брой митнически формалности на границите. Митническото законодателство, въпреки че е било хармонизирано, не се е прилагало по един и същ начин. Независимо че митата при търговията между страните-членки са били премахнати, е имало много малка разлика в административната тежест между търговията вътре в Общността и търговията със страни, които не са членки – същото е било валидно и при движението на пътниците. Постоянният поток от нови национални закони и закони на Общността, регламенти и стандарти за здравеопазване, защита на потребителите и т. н., се е прилагал от митническите служби на вътрешните граници. Първата стъпка в постигането на истински вътрешен единен пазар е замената на "митническите" формалности на вътрешните граници с нови системи за финансов, статистически и друг контрол, които не изискват контрол или представяне на документацията в момента, в който стоките преминават вътрешните граници.

И така от 1 януари 1993 г. всички "митнически" проверки на вътрешните граници, включително и

употребата на единен административен документ, престават да се извършват при движението на стоки.

Докато свободното движение на стоки в Европейския съюз е вътрешният аспект на Митническия съюз, прилагането на Общата митническа тарифа при внос на стоки през външните граници на Митническия съюз е външен аспект. Митническите служители контролират прилагането на Общата търговска политика, определяща единни тарифни ставки при митническото облагане на внасяните в Общността стоки, а също и изключенията, забраните и наложените ограничения.

Общата митническа тарифа (ОМТ) е единна за всички страни-членки на Съюза, но при внос на различните стоки ставките на митата са различни в зависимост от вида им и откъде се внасят. Ставките на митата силно зависят от икономическата чувствителност на продуктите и са средство за защита на икономическите интереси на Общността.

Чрез митническите служби на страните-членки, заедно с други национални агенции, Митническият съюз предпазва гражданите на Европейския съюз, като извършва контрол върху вноса по отношение на:

- здравните рискове при хранителните стоки, като месо, птици, мляко, яйца, зеленчуци, плодове и вина, внасяни от трети страни;
- радиоактивни материали;
- околната среда (контрол върху внасяните отпадъци и опасни стоки, контрол върху озоноразрушаващите вещества);
- наблюдение на или предотвратяване на международната търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (Вашингтонска конвенция 1983 г. - CITES).

Съгласно националното законодателство се извършва контрол и за предотвратяване на незаконната търговия със:

- наркотици
- оръжия и амуниции
- порнографски материали.

След като митата се намаляват и асортиментът от внасяните стоки се увеличава, защитата на икономическите интереси на Европейския съюз все повече се насочва към използването на нови инструменти. Проявата на нелоялна търговия обикновено се изразява в дъмпинг или в заплащането на незаконни субсидии. Дъмпинг съществува, когато износител в трета страна продава определени стоки на пазара на Общността по-евтино, отколкото на местния пазар. Санкции могат да бъдат наложени за субсидии, в случай че определени стоки, изнесени в Общността, се ползват от субсидии, за които се счита, че са незаконни според определенията в споразумението на СТО. И в двата случая Комисията може да извърши подробни разследвания в заподозрените страни. Търговски санкции под формата на допълнителни защитни мита (антидъмпингови мита) или изискване за вносителите да предприемат определено ниво на цените (ценово предприемане) могат да бъдат наложени при внос, който причинява значителни икономически трудности на производителите в Европейския съюз заради практикуване на нелоялна търговия. В такъв случай се взема предвид ефектът от тези мерки върху интересите на потребителите. Антидъмпингови и изравнителни мита се въвеждат като допълнение към ставките на митата в Общата митническа тарифа.

Митническите администрации на страните-членки прилагат мерки за наблюдение и ограничение, докато Европейският съюз създава правилата.

Целта е защита на производителите от Общността и узаконяване на търговските интереси на

вносителите при прилагането на правата на интелектуална собственост. Незаконният пазар на дизайнерски стоки, т. е. часовници и модни дрехи с "име" или търговска марка - фалшифицирани стоки, както и на такива стоки, за които не са заплатени правата на интелектуална собственост - пиратски стоки, е нараснал значително.

Системата позволява на притежателите на права да настояват за митническа намеса, когато заподозрените стоки са под митнически контрол. Стоките могат да бъдат задържани за кратко, докато притежателите на права върху интелектуална собственост или търговска марка успеят да повдигнат въпроса пред съответния национален съд и съгласно националното право да потърсят компенсация.

Митниците в Европейския съюз подпомагат прилагането на общите селскостопански и риболовни политики, като допринасят също така и за тяхното развитие и модернизиране.

Несъответствието между ниските цени на световния пазар и високите цени в Европейския съюз може да доведе до нарастване на вноса или до загуби за износните пазари. Необходима е една гъвкава система, за да може фермерите от Европейския съюз да бъдат защитени от евтин внос и в същото време износът на тяхната продукция да бъде насърчаван.

Митническите администрации също така изчисляват и изплащат "субсидиите", предвидени за износ в трети страни. Размерът на митата и субсидиите се фиксира от общите пазарни организации, чиято цел е да се грижат за стабилността на пазарите и да обезпечават достигането на храната до потребителите на разумни цени, както и да осигуряват достойното съществуване на фермерите и рибарите.

Митническият съюз играе ролята на механизъм за привеждане в действие на общата външна политика и общата политика на сигурност, при които се прилагат мерки, като санкции и ембарго. Те са все по-широко прилагани при оказване на натиск върху страни, чието поведение се определя като неприемливо от световната общност. Митниците играят главна роля при прилагането на икономическите санкции при вноса и също така се намесват и при износа за страни, към които се прилагат такива санкции.

Друг пример за мерки на външната политика е контролът върху износа на оръжия и контролът върху износа на стоки с възможна двойна употреба. Стоките с възможна двойна употреба са стоки, които са произведени за цивилни цели, но които биха могли да се използват и за военни цели. Някои химикали например могат да се използват и за направата на торове, и за експлозиви. Ние не искаме тези стоки да попаднат в неподходящи ръце.

Митниците подпомагат предотвратяването на износа на защитени културни стоки и съдействат за тяхното завръщане в страните-членки, на които те принадлежат.

ПОДГОТОВКА ЗА ЧЛЕНСТВО

От първия ден на присъединяването митническата администрация на страните-кандидатки трябва да управлява и контролира границите си, които ще бъдат външни граници на Съюза, в интерес на населението на Европейския съюз и търговските оператори. Тъй като няма митническа администрация на Общността, достиженията на правото на ЕС (*acquis*) за митниците трябва да бъдат прилагани по хармонизиран начин при всеки пункт от границата на Съюза.

Достиженията на правото на ЕС (*acquis*) в глава 25 – Митнически Съюз – включва Митническия код на Общността и разпоредбите за прилагането му; Комбинираната номенклатура; Общите митнически тарифи, включващи търговски преференции, тарифни квоти и тарифно суспендиране и

друго митническо законодателство извън обхвата на митническия код, като например законодателството за фалшиви и пиратски стоки, наркотични растения и износ на културни стоки. Достиженията на правото на ЕС (*acquis*) съдържат основно набор от инструменти, осигуряващи функционирането на Митническия съюз и ефективната защита и контрол на външните граници. Без Митническия съюз на Общността общата търговска политика и политика за развитие на Европейския съюз, неговият общ селскостопански пазар и ефективната координация на икономическите и валутни политики не биха били възможни.

В своята преговорна позиция по Глава 25 "Митнически съюз" България декларира, че приема достиженията на правото на Общността и ще ги прилага от датата на присъединяване. Със Закона за митниците и Правилника за неговото прилагане Република България постигна значителна степен на съответствие на националното законодателство с разпоредбите на Митническия кодекс на Европейската общност (Регламент на Съвета 2913/92 г.) и с Правилника за прилагане на Митническия кодекс (Регламент на Комисията 2454/93 г.).

Въведени са изцяло европейските разпоредби относно приемането на Комбинираната номенклатура, базирана на Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките и въвеждане на структурата на Интегрираната митническа тарифа. След приемане на измененията в ЗМ в началото на 2003 г. е предвидено приемането на нормативен акт за въвеждане на процедурни правила при администриране на политиката за суспендиране на митата и отварянето на тарифни квоти на автономно основание.

По отношение на правилата за произход националното законодателство (ЗМ и ППЗМ) съдържа норми, хармонизирани във висока степен със законодателството на Европейския съюз.

Възприемането на правилата на Европейския съюз, прилагани в рамките на Общата система за преференции – GSP, е много сериозна задача и не е само от компетенциите на митническата администрация, а и начин за прилагане на външотърговската политика, която съществено се различава от тази на Европейския съюз.

Дейността по митническите облекчения е насочена към администриране на случаите, при които се допуска освобождаване на вноса на стоки от заплащане на дължимите митни сборове. В голямата си част това законодателство е хармонизирано с европейското, като случаите са правно регламентирани в международни договори, конвенции и двустранни или многостранни споразумения. Друга част от митническите облекчения са определени съгласно ЗМ и ППЗМ, а трета възможност е предвидена в самите закони, като например Закона за БЧК, Закона за АЧП, Закона за БДЖ, Закона за гражданското въздухоплаване, Закона за висшите учебни заведения, Закона за читалищата и други. Преференцията при внос на автомобили от инвалиди трябва да бъде премахната най-късно към датата на присъединяването. Съгласно изискванията на европейското законодателство тази дейност ще бъде от компетенциите на социалните структури, които ще подпомагат инвалидите с определени суми, включително и при покупката на автомобил.

Хармонизацията на българското законодателство с режима на Европейската общност при контрола на износа на стоки и технологии с възможна двойна употреба, уреден в Регламент 1334 от 2000 г., е постигната с приемането на изменение и допълнение на Закона за контрол на външотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба (обн., ДВ, бр. 75/2002 г.).

Засилването на отговорността и компетентността на митниците в резултат на непрекъснато увеличаване на въвежданото ново законодателство води до риска да се допусне прилагането да е погрешно, непълно или да се пропусне на практика, ако липсват т. нар. "кодифицирани работни митнически тарифи". Въпросът е решен в страните на Европейския съюз с въвеждане на

инструмента ТАРИК, съдържащ в кодиран вид почти цялото общностно законодателство – всички прилагани тарифни и нетарифни мерки, с възможност там, където това е допустимо и при спазване на аналогичен подход, допълване с мерки на националното законодателство. Този инструмент следва да бъде напълно интегриран в Митническата информационна система (БИМИС), и то по начин, изцяло съвместим с европейския информационен продукт. С въвеждането му се поема отговорността по пълнота на прилагане, тълкуване, интегриране и кодифициране на множеството от законодателни актове, обуславящи общата митническа политика, вместо това да е функция на отделно митническо учреждение или инспектор. Това е също така и радикалната стъпка към пълна прозрачност на действията на митницата, тъй като информацията е достъпна за всички икономически оператори.

Ангажимент на Република България е да се присъедини към конвенциите в митническата област, по които Европейският съюз е страна (Истанбулската конвенция, конвенцията "Найроби" и други, на които Република България още не е договаряща страна, както и присъединяване към ревизираната конвенция "Киото"). Това е заложено в преговорната позиция по Глава 25 "Митнически съюз". Една година преди приемането в Европейския съюз България трябва да се присъедини към Конвенцията за общия транзит и Конвенцията за единния административен документ.

В областта на Общата селскостопанска политика се предвижда създаването на нормативна уредба и ресурсно обезпечаване на граничния контрол. Той е свързан с прилагане на разпоредбите и мерките по изпълнението на нормативната уредба.

Митническата счетоводна система трябва да бъде в пълна хармонизация със счетоводните изисквания на Европейския съюз за счетоводното регистриране и контрол на собствените ресурси на общия бюджет на Европейската общност при присъединяването към Европейския съюз. Необходимо е да се предвиди и разработи нормативна база за проверки от Европейския съюз и Европейската сметна палата.

Преговорите по глава митнически съюз се фокусират главно върху приемането на достиженията на правото на ЕС (*acquis*). От страните-кандидатки обаче се изисква информация за изграждането на достатъчен оперативен капацитет на техните митнически администрации.

Митническите администрации трябва да гарантират, че развитието и прилагането на стратегия за събиране и управление на приходите ще даде възможност националните и европейските митнически приходи да бъдат акуратно събирани, отчетани, изплащани, докладвани и проверявани в национален и европейски мащаб. Това изисква от страните-кандидатки да разработят политики, системи, процедури, технологии и инструменти, съответстващи на изискванията и стандартите на Европейския съюз.

Българската митническа администрация се включва в изпълнението на критериите на Европейския съюз в 13 области, посочени от Европейската комисия (митническите "План-програми"). Стремещът митническата администрация да се развива в това направление бе изразен в приетата Национална стратегия за подготовка на БМА за присъединяване към Европейския съюз и програма за изпълнението ѝ. Със специално Решение на българското правителство бе одобрена предложената от Европейската комисия "Декларация за потвърждаване на стратегията за подготовка на митническата и данъчните администрации в Република България за присъединяване към Европейския съюз". Република България подкрепи предложението на Европейската комисия за координиране между България и Европейския съюз на заеманите позиции при международни преговори, засягащи митническата област.

От митническата администрация се изисква да разполагат с цялото необходимо оборудване за

развитие на непосредствени и ефикасни операции за митнически контрол на пристанищата, летищата и земните граници и във вътрешността, способен да улесни потока от законни пътници и търговия, като осигурява събиране на национални и европейски приходи и социалната защита на национални и европейски граждани. Това предполага, без изчерпателност:

- висококачествено оборудване и средства за изпитания, контролни и изпитващи устройства, радио и телекомуникационни устройства и други инструменти и оборудване, позволяващи по-високо ниво на изпитване на превозни средства и товари (напр. набор от инструменти, крикове, кари и т.н.), специализирано оборудване (напр. рентгенови коли, специално обучени кучета и пр.) срещу укрити нелегални стоки (напр. ядрени материали, наркотици и т.н.) и, при нужда, оборудване за нощно виждане и топлинно засичане.

- Развиване на одиторски контрол след митническото освобождаване. Развитие на сътрудничество на политическо и оперативно ниво между различните агенции, работещи по границите и вътре в страната и насърчаване на международното сътрудничество между митническите услуги.

- Системите за разследване и информация в подкрепа на Граничния и вътрешен контрол трябва да бъдат създадени, развити, използвани и редовно преразглеждани.

- Създаване, развитие, използване и редовно преразглеждане на профила на риска, със специален акцент върху икономическата ситуация във въпросния регион за всеки пункт, където се упражнява митнически контрол. Подбор за митническа проверка, основан на точен анализ на съдържащия се риск.

Всяка страна-кандидатка трябва да осигури пълното инсталиране и функциониране във възможно най-кратки срокове на съответните митнически ИТ приложения, необходими за плавното прилагане на достиженията на правото на ЕС (*acquis*). Страните-кандидатки ще трябва също да обърнат специално внимание на развитието на техните ИТ системи, за да направят възможен обмен на компютризирани данни между Европейския съюз и техните администрации.

ПРЕГОВОРИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО

Главата беше затворена с Кипър, Република Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словения и Словакия през декември 2002 г. Главата беше временно затворена с България и Румъния.

България

- Главата отворена: юни 2001 г
- Състояние: временно затворена през юли 2002 г
- Преходни периоди: няма

Кипър

- Главата отворена: март 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през първата половина на 1999 г)
- Преходни периоди: няма

Република Чехия

- Главата отворена: май 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през първата половина на 2000 г)
- Преходни периоди: няма

Естония

- Главата отворена: май 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през март 2002 г)
- Преходни периоди: няма

Унгария

- Главата отворена: май 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през първата половина на 2001 г)
- Преходни периоди:
  - на Унгария беше даден тригодишен преходен период за внос на алуминий, без примеси (Номенклатурен Код 7601 10 00), с постепенна схема на прилагане, съдържаща намаляваща импортна квота и нарастващо мито ad valorem:
    - квота за максимум 110 000 тона алуминий, без примеси, при ставка 2% ad valorem, през първата година;
    - квота от максимум 70 000 тона алуминий без примеси, при ставка 4% ad valorem, през втората година;
    - квота от максимум 20 000 тона алуминий без примеси, при ставка f 4% ad valorem, през третата година.

Латвия

- Главата отворена: март 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през втората половина на 2001 г)
- Преходни периоди: няма

Литва

- Главата отворена: март 2001 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през втората половина на 2001 г)
- Преходни периоди: няма

Малта

- Главата отворена: май 2001 г

-
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през втората половина на 2002 г)
  - Преходни периоди:
    - На Малта беше даден петгодишен преходен период за внос на тъкани от разчесана вълна или от разчесан фин животински косъм (Номенклатурен Код 5112 11 10), плат деним (Номенклатурен Код 5209 42 00), тъкани от изкуствено влакно (Номенклатурен Код 5408 22 10) и други изработени аксесоари от облеклото (Номенклатурен Код 6217 10 00), с постепенна схема на прилагане, съдържаща максимална годишна импортна квота и нарастващо мито ad valorem както следва: - нулева ставка през първата и втората година; - една трета от преобладаващото мито в Европейския съюз ad valorem през третата и четвъртата година; - две трети от преобладаващото мито в Европейския съюз ad valorem през петата година; за следните обеми:
      - За Номенклатурен код 5112 11 10: максимум 20,000 кв. м. годишно
      - За Номенклатурен Код 5209 42 00: максимум 1,200,000 кв. м. годишно
      - За Номенклатурен Код 5408 22 10: максимум 110,000 кв. м. годишно
      - За Номенклатурен Код 6217 10 00: максимум 5,000 кг годишно.

Полша

- Главата отворена: май 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през първата половина на 2001 г)
- Преходни периоди: няма

Румъния

- Главата отворена: май 2001 г
- Състояние: временно затворена през ноември 2002 г
- Преходни периоди: няма

Словакия

- Главата отворена: октомври 2000 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през първата половина на 2001 г)
- Преходни периоди: няма

Словения

- Главата отворена: май 1999 г
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през втората половина на 2001 г)
- Преходни периоди: няма

Index

Chapter 1 : Обща информация.....	p. 1
Chapter 2 : Преговори за членство.....	p. 7
Съдържание.....	p. 9